

Den ubeskriveligt store forret

Hvem kan forklare, hvad et menneske er, hvem kan give et udtømmende svar? Han er som græssets blomst, der visner, når et vejr farer hen over det. Han er skabt i Guds billede. Han er fra i går og ved intet. Han er sat over hele skabningen, men er dog underlagt forkrænkelighed. Han kan se tilbage over sit eget liv, men han kan ikke se frem, thi han kender ikke dagen i morgen.

Hvad er et menneske, hvad er jeg selv? Hvad er min bevidsthed, min tanke, min vilje, min samvittighed? Hvordan kom den til mig, og hvad sker med den i døden?

Grækerne sagde: »Kend dig selv!« men hvordan kan et menneske nogensinde forstå sin egen eksistens og få svar på sine dybeste spørgsmål: »Hvorfor er jeg – hvad skal jeg – hvad er døden?«

Descartes sagde: »Cogito, ergo sum«, »jeg tænker, derfor er jeg« – men at jeg tænker er jo ikke ensbetydende med, at jeg får svar på de spørgsmål, ethvert tænkende menneske stiller i livets alvorstunder. Tværtimod rejser tanken flere spørgsmål, end den besvarer.

Skulle jeg give en definition af mennesket, ville jeg sige: *Det er et væsen, der stiller spørgsmål.* Mennesket spørger *hvorfor? hvor længe? og hvortil?* Den lavere skabning kan ikke stille disse spørgsmål.

Derfor er menneskets største problem dette: *findes der nogen, der kan give mig svar på mine dybe spørgsmål?*

Filosofien har siden den græske antik sat sig som opgave at forstå virkeligheden og dermed finde svarene på vore spørgsmål. Det er da også en imponerende indsats, der er gjort af menneskehedens store tænkere. Men ingen af dem har kunnet besvare de fundamentale spørgsmål, der knytter sig til virkeligheden. Man er nødt til at betragte de fleste af dem mere som vildeledere end som vejledere.

Religionerne er alle udsprunget af menneskets trang til at få svar på sine spørgsmål, men ingen af dem bringer mere end ønskedrømme, fantasterier og postuler, og på den ene eller anden måde slår de det spørgende menneske med dumhed, så det fornedres i afguder.

De store kunstnere, digtere som Shakespeare, Schiller, Ibsen, vore egne store digtere, har samlet al deres genialitet om netop dette problem: *hvad er et menneske?* Hvem kender ikke Hamlets berømte replik: »To be or not to be, that is the question« – at være eller ikke være, det er spørgsmålet! I dag er kunsten imidlertid nået så langt ud i fortvivlelse, at den frem-

stiller mennesket som et væsen, der råber sit spørgsmål ud i universet og som svar kun får ekkoet af sit eget skrig.

Det er tidens store nød, at mennesket oplever sig selv som helt alene i dette vældige univers uden en eneste, der kan give ham et fulgyldigt svar på de spørgsmål, der gennemtrænger hele hans bevidsthed.

Hvad er tiden?

Ud over de omtalte spørgsmål: *hvorfor, hvortil, hvor længe?* rejser den menneskelige bevidsthed også dette spørgsmål: *hvad er tiden?*

Hvad er en dag, en uge, en måned, et år – hvad er tredive år? hvad er halvfjer-sindstyve år?

Filosoffer og digtere har kredset om problemet, men ingen kan give et svar.

Alle oplever, at tiden går, og alle oplever, at tiden bringer et stille, undertiden tungt vemod ind over sjælen. Og alle oplever, at der er intet i tiden, der kan ophæve det vemod, det suk, tiden selv bringer med sig.

Jeg mødte i min ungdom nogle ædle musikere fra det kongelige kapel og hørte dem spille kammermusik (*Mozarts* strygekvartetter, det bedste jeg ved) i et privat hjem, og da spiller de endnu bedre end til koncert! Det var vidunderlige aftentimer, medens sommerbrisen svalende strøg ind gennem den åbne havevæg.

Men hvis dette fortsatte aften efter aften, uge efter uge, måned efter måned, ville det blive ulideligt, ikke til at holde ud. Hvorfor? Fordi Mozarts musik er mindre vidunderlig? Nej, men fordi tiden har dette indbygget i sit væsen, at den slider på alt.

Hvad er da tiden? Hvad er meningen med den? Varer den evigt?

Dyrene stiller ikke dette spørgsmål, men intet menneske kan slippe for det; det opstår næsten af sig selv kort efter, at menneskebarnet er blevet sig bevidst som et tænkende væsen.

Er tiden et evigt kredsløb? Er den en uendelig strækning? Hvad er den? Hvad med mig og min tid?

Ansvar og skyld

Mennesket er udrustet langt ud over den lavere skabning, dets muligheder synes næsten ubegrænsede. I dag har den vestlige verden bragt det såre vidt.

Men med alt dette står hvert enkelt menneske med et rent personligt spørgsmål: *Har jeg handlet ret?*

Medens dette spørgsmål banker på døren til hans bevidsthed, sidder han måske omgivet af alle denne verdens goder og

tekniske hjælpemidler; han har selv været med til at frembringe dem, han har været flittig, stræbsom, udholdende og stærk – alligevel melder spørgsmålet sig: *Har jeg gjort ret? hvad med min skyld?*

Grækerne besvarede dette spørgsmål ved at henvise til *nemesis* – skæbnen rammer dig, som du har fortjent! Det er de store antikke dramaers etiske tone. I den er der højhed, men ikke hjælp.

De store digtere ned gennem tiderne er med mange forskellige variationer fulgt i deres spor; de fremhæver, at der i tilværelsen hersker bestemte moralske love, som ingen ustraffet overtræder. Det er betagende læsning; man undgår ikke den fornemmelse, at de ædlest etiske toner altid lyder i *tragedien*, hvor skylden høster sin beske frugt, ikke i *komedien*. Således er det en kendsgerning, at den menneskelige ånd, når den som i geniale digteres værker når sit højeste, vel kan skildre skylden og dens frugt, men ikke finde nogen vej ud af den.

I vor tid går man den modsatte vej. Man gør alt for at give disse spørgsmål så underordnet en plads som mulig i den menneskelige tilværelse, thi man vil helst af med begrebet ansvar og skyld; man vil ikke vide af, at der findes et absolut personligt ansvar og en personlig skyld.

Religionerne leverer alle deres svar, og hvor forskellige de end forekommer, er de dog i princippet ens: *Du er skyldig, og du må selv sone din brøde!*

Dette svar er dybest set kun et ekko af menneskets egen røst, thi det indeholder ikke andet, end hvad mennesket i virkeligheden selv mener, når det stønner: »Min synd, min synd,« – thi i dette udbrud ligger denne tanke: »Jeg vil gøre det godt igen, hvordan kan jeg det?« – og det giver religionerne alle deres anvisninger på.

Mennesket er et væsen, der stiller spørgsmål. Det afgørende problem i tilværelsen er sandelig: *Findes der een, der kan give mig det udtømmende, fyldestgørende svar?*

Menneskets dybe spørgsmål er i en vis forstand en *bøn*: »Er der nogen, der kan hjælpe mig til klarhed? Hjælp mig i så fald!«

Gud

Det er en uudholdelig tanke at være helt alene i dette vældige univers med døden foran sig uden en eneste, der kan og vil høre mit råb og give mig svar.

Denne uudholdelige tanke anså *Albert Camus* for den eneste holdbare; derfor hævder han, at mennesket viser sig som en helt derved, at han ikke begår selvmord!

Det er denne fornemmelse af, at der ikke gives noget svar på noget eksistentielt spørgsmål, der har skabt den *absurde* litteratur, hvor alt er fortvivlelse, fordi alt er meningsløst.

Nietzsche, den første, der hævdede, at Gud er død, blev sindssyg.

Det altafgørende i tilværelsen er, som nævnt, om det er muligt at få svar på de fundamentale spørgsmål.

Eller sagt på en anden måde: »*Er der nogen, der hører bøn og besvarer den?*«

Den, der skal kunne besvare mine spørgsmål, kan ikke selv have behov for at stille spørgsmål og få dem besvaret. Hvor jeg end vender mig hen her på jorden, møder jeg kun væsener, der selv stiller spørgsmål. Jeg kender ingen viisere end *Søren Kierkegaard*, men han stønner ligesom jeg og udbryder gang på gang: »*Hvorfor?*« – han kan ikke besvare mine dybeste spørgsmål ud fra sig selv, thi han er i samme situation som jeg. Og det gælder enhver anden. Den lærdeste professor ved ikke mere end jeg, når det kommer til stykket.

Og *religionsstifterne* – de er alle *døde* – og da det bl.a. er spørgsmålet om døden, jeg stiller, kan jeg intet gyldigt svar få af dem, thi vel har de oplevet døden, men de kan intet meddele mig om den, thi de er ikke kommet tilbage fra den, men er blevet i den. Og døde mennesker kan af gode grunde ikke besvare spørgsmål.

Er jeg da ladt alene tilbage med hele tilværelsens sug, med alle dens gåder, med døden foran mig før eller senere, med min følelse af mislykkethed, med tidens tiltagende vemod, med bekymringerne og ængstelsen, midt i dette vældige univers, hvor stjernerne om natten kalder mangan en ubestemmelig evighedsfornemmelse frem i mig, og solen om dagen på en gang overvælder og husvæler mig?

Er tilværelsen, hvis man vil være ærlig og se kendsgerningerne i øjnene, absurd, og er fortvivlelsen den stille grundholdning hos den, der må resignere på længslen efter at få svar?

Med andre ord: *Kan jeg bede? Og får jeg svar på min bøn?*

Eller er bøn ikke andet end ønsketænkning, selvsuggestion, drømmesyner og stemning? Der er jo i dag dem, der anser bøn for en slags sjæleterapi, der kan være meget nyttig til aflastning af et sjæleligt pres, men ellers er betydningsløs som bøn, idet der ikke er nogen anden at bede til end den faderskikkelse, den bedende forestiller sig i sin ønsketænkning.

Der er intet vigtigere spørgsmål end just dette: *Kan jeg bede, eller er bøn ønsketænkning?*

Bøn forudsætter, at Gud er, og at han lader sig finde. Findes der en, der er totalt

anderledes end mennesket, fordi han ikke er hildet i nogen begrænsning og derfor ved alt, kender alt, forstår alt og magter alt?

Ja. Han findes, og Han bliver deres belønner, som søger Ham!

Svar på bøn

Hvordan lærer man Gud at kende? Kan nogen *bevise*, at Han er til? Nej, det kan ingen; og det skal ingen forsøge på, thi kunne Gud »bevise«, da var han ikke Gud; da var den menneskelige forstand, for hvilken »beviset« skulle aflægges, højeste instans og altså Gud!

Hvordan lærer man da Gud at kende? Ikke ved at han beviser, at han er, men ved, at han *overbeviser* samvittigheden derom.

Denne overbevisning opleves som et svar på alle mine dybe spørgsmål; når sjælen er blevet overbevist, da udbryder den: »Nu ved jeg, at min genløser lever, og at han har forliget mig med Gud! Nu ved jeg, min synd er sonet, min skyld betalt! Nu ved jeg, at han har skænket mig det evige liv, og at han vil oprejse mig på den yderste dag!«

»Nu ved jeg, at der er intet herligere i tilværelsen, end at Gud hører bøn, thi nu har jeg fået *bønnesvaret over alle bønnesvar*: Gud har stillet mit hjertes trang, givet mig vished om mine utallige synders forladelse og skænket mig det evige liv!«

»Gud kender mig, Gud lytter til mit suk, min bøn, Gud taler med mig!«

Hindringerne

Dette er alt andet end en selvfølge! Det forstår jeg bedre og bedre, thi jo mere jeg lærer Ham at kende, des klarere forstår jeg, at ingen synder kan komme ham nær.

Mine forestillinger om Gud er alle falske, thi jeg kan ikke forestille mig den absolute hellighed; jeg er aldeles ude af stand til at forestille mig fuldkommenheden, almagten, alvidenheden og allestedsnærværelsen.

At han er uden begyndelse, får det til at svimle for min tanke.

Jeg kan til nød begribe hovedtrækkene i skaberværket – men kun til nød, thi stjerneågerne derude og elektronets baner derinde i det usynlige går langt over min forstand, men ikke over Guds, thi han var forud for det altsammen og har skabt det ved sit ord, ligesom han både opretholder det og gør ende på det i sin time ved sit mægtige ord.

At en synder som jeg kan få lov til at komme til ham med min bøn og sige *Fader!* – det er ikke en selvfølge, men en nåde og et nådesbevis større, end jeg kan finde ord for.

Et af mine spørgsmål drejede sig jo

netop om *mit ansvar og min skyld*, hele min mislykkethed som menneske. Og nu fik jeg det mest overraskende svar af Gud, et svar, ingen havde ventet: »*Det er borte altsammen! Se Guds Lam, der bærer verdens synd!*«

Jeg er ikke alene i universet med døden foran mig; jeg har, som biskop *Mynster* udbrød, da lyset gik op for ham, *en Gud, jeg har en Frelser!*

Hindringen, min synd, der ville hindre mig i nogensinde at få kontakt med Gud, ryddede Gud selv bort, da han sendte sin Søn, den eenbårne, og lagde al min brøde på ham.

Jeg kan bede – ja, jeg kan bede i *Jesu navn*, d.v.s. bede, som Han vil, jeg skal bede – og jeg bliver altid hørt!

Denne erkendelse er Guds uskatterligt store nådegave; med den forvandles bønne fra at være famlende til at være tillidsfuld, taknemmelig og stille stærk, d.v.s. ubetvingelig.

Nu forstår jeg Paulus' ord: »Bed uaf-ladeligt!« Mit væsen med alt, hvad det rummer, er jo, betaget af det altindbefattende bønnesvar: »*Du har evigt liv!*«, uaf-ladeligt vendt imod Gud med eller uden ord, bedvidst eller ubevidst.

Der er imidlertid en anden hindring end den, min egen synd var skyld i. I universet er der en satanisk *mod-vilje* imod Gud. Vi oplever den i vort faldne væsen som modvilje eller uvilje imod det hellige eller som en træghed og træthed, en reservation i forhold til hans vilje.

Denne sataniske viljesmagt er uaf-ladeligt virksom i et desperat forsøg på at umuliggøre Guds evige tanke med sin skabning. Det er en fordærvmagt, en for-fladigelsesmagt, en forførelsesmagt af overmenneskelige dimensioner.

Han sætter ind på at svække forholdet mellem Herren og hans udvalgte skare. Derfor søger han at *svække os i bønne*, thi bønnens samtale med Gud er det middel, hvorved vi bedst lærer Herren endnu intimere at kende og bedst står den sataniske modvilje imod! Frafaldet begynder i lønkammeret!

Viljernes kamp

Gud er hellig vilje til alt godt. Satan er vanhellig mod-vilje herimod.

Du og jeg har også en vilje. Før var den bundet af synden, nu er den bundet af Kristus og således fri.

Bønne opleves ikke sjældent som *viljens indsats på Guds side* imod mørkets magter. Derfor tales der i Skriften om kamp imod ondskabens åndemagter i himmelrummet.

Men når bøn er viljens indsats på Guds side, opstår spørgsmålet, om jeg i bønne kan sige: »*Jeg vil...*«?

Der har i menneskehedens historie kun været een, der kunne sige det fuldgyldigt. Han sagde i sin ypperstepræstelige bøn: »Fader, jeg vil, at hvor jeg er, skal også de, som du har givet mig, være hos mig, så de må skue min herlighed« (Joh. 7,24). Han sagde: »Jeg vil«, fordi han vidste, at hans og Faderens vilje var een og den samme.

Hvor han imidlertid var fristet til at vælge sin egen vilje på bekostning af Faderens, sagde han ikke: »Jeg vil«, men: »Ske ikke min vilje, men din!« Således var hans bøn altid i overensstemmelse med Faderens vilje. Derfor fik han altid, hvad han bad om, og derfor kunne han sige foran Lazarus' grav: »Fader! jeg takker dig, fordi du har bønnet mig. Jeg vidste vel, at du altid bønner mig« (Joh. 11,41-42).

Vi ser ham undertiden tilbringe en nat i bøn. Det siger os, hvad vi godt ved, at bøn til universets Herre er *personlighedens hele indsats* i overensstemmelse med det store bud: »Du skal elske Herren din Gud af *hele* dit hjerte, *hele* din sjæl, *hele* dit sind og *al* din forstand!«

Det er fortsat ingen selvfølge, at vi kan komme til ham, men det er en selvfølge, at ingen overhovedet kommer til ham, hvis ikke han kommer af hele sit hjerte.

Bøn er ikke jovial kammeratlig omgang med Gud, heller ikke en snak med ham, men derimod: »af *hele* mit hjerte råber jeg til dig, o Gud!«

Bønnens gerning

Den, der ved, at når han beder, får han altid svar, føler trang til at omslutte hele skabningen med sin bøn. Han er overbevist om, at det nytter usigeligt meget at gå ind i sit lønkammer, lukke døren og hengive sig i bøn og påkaldelse, tilbedelse og taksigelse.

Han er overbevist om, at Gud behersker enhver situation, ethvert menneske, ethvert øjeblik. Alt, absolut alt, er muligt for Gud. Han kender ikke som vi til det umulige, det håbløse, det, der blot må gå sin gang. Det er ham, der holder universet i al dets uoverskuelige mangfoldighed oppe ved sit ord; han kan derfor nårsomhelst og hvorsomhelst bryde ind og ophæve det, vi kalder for naturlovene. Underet er aldrig udelukket fra Gud og dermed ikke fra den, der beder til ham.

Derfor er det på een gang vidunderligt og ansvarsfuldt at bede, ansvarsfuldt i den betydning, at man må se til, at man ikke forsømmer bønnen, ej heller beder ilde, som *Jakob* siger (kap. 4,2-3).

Bønnen må som alle andre gaver *opøves*. Man lærer kun at bede ved at bede. Men ingen lærer nogensinde at bede helt retteligt (Rom. 8,26); vor ufuldkommen-

hed, især vor mangel på indsigt i, hvad vi bør bede om, smitter af på vor bøn, men det svækker den ikke, thi Ånden selv går også i forbøn, og Gud elsker os for Kristi skyld.

»Bøn ændrer alt!« synger vi. Vi skal engang se, at dette, ret forstået, ikke var nogen overdrivelse. *Moses'* bøn er et eksempel herpå, *Elias'* ligeledes. Vi er imidlertid samme kår undergivet som de, derfor har vor bøn i tro i dag tilsvarende betydning som deres.

Vi, der før helt hjælpeløse ikke vidste, om vi spurgte og råbte ud i den blå luft, ved nu af egen Gud-given erfaring, at *den, som beder, han får!* Salige vished!

Der tales meget om bøn i Den hellige Skrift. Der findes ingen gerning, der i betydning overgår denne. Det er en skjult gerning. Dens virkninger er ofte åbenbare. Menigheden er et bedehus for alle folke-

Ikke for ingenting tales der om »*nådens og bønnens Ånd*«, thi uden nåde er bønnens gerning lovtrældom, men i nåden er den en forret og en forudberedt gerning. Vi kan med frimodighed træde frem for nådens trone for at få barmhjertighed og finde nåde til hjælp i rette tid (Hebr. 4,16).

Alt som vi oplever bønnens hemmelige herlighed, befæstes vi i forbønnen for andre. Vi forstår efterhånden, at her har vi en grundlæggende tjeneste. Ingen menighed kan bestå uden trofaste forbedere. Der sker ingen vækst i åndelig forståelse og indsigt uden indtrængende forbøn. Der lægges ikke andre til, om ikke menigheden i udholdende bøn anråber Gud derom og ligeledes gennem fælles bøn bereder sig selv til at kunne tage imod nyfrelste, opfostre dem i Ordet og oplære dem i Herren.

Der er heller ingen by, intet folk, der kan bestå, om ikke det bæres af trofaste forbedere. Lovløshedens hemmelighed er virksom overalt. *Paulus* lægger de hellige på sinde fremfor alt at frembære bøn, påkaldelse, forbøn og tak for alle mennesker, for konger og alle i høje stillinger (1. Tim. 2,1-2).

Forbønnens hellige gerning er beredt hvert eneste Guds barn, der har oplevet, at den evige Gud har hørt *mit* råb og svaret mig; derfor beder jeg, fuldt forvisset om, at bønnens møje og kamp *aldrig er forgæves!*

Bønnevagten

I mere end tyve år har mænd og kvinder følt hjælp i at være ansvarlig for en bestemt time, en bestemt dag eller nat hver måned. I denne time våger og beder *den ansvarshavende* for alle de hellige i vort land, for hele vort folk, for kongehuset og

regeringen, for enkeltpersoner og for alt, hvad Gud lægger ham/hende på sinde.

I den time over man sig i bønnens væsen, som er personlighedens hele, uforbeholdne hengivelse til Gud. Det går ikke altid uden selvovertindelse, men *Paulus* taler jo også om at være hård imod sit legeme.

Undertiden flyver tiden af sted, medens *den vagthavende* beder, undertiden går det trægt. Man lærer, at bøn ikke altid er idyl, og at der findes en modstander. Når timen er gået, har man ofte lyst til at fortsætte. Nu bærer bønnen ens sjæl og sind, nu er det blevet lyst i ånden, Gud føles så nær.

Da Jesus bad den ypperstepræstelige bøn, *stod* han, så vidt vi kan se, men i *Getsemane knælede* han med ansigtet mod jorden. Legeme og sjæl er uløseligt forenet med hinanden. Legemet følger villigt sjælens tilskyndelse til at *stå, sidde, knæle* eller *gå* under bønnen og er ikke underlagt »fromme« regler om en »ydmyg stilling«.

Det er ofte en hjælp at bede *lydeligt*, når man er alene. Selv finder jeg hjælp i at *nedskrive* mine bønner og begæringer. Vi må ikke plapre, thi da mister vi Herrens nærhed og har kun vor egen ordflom og de følelser, den fremkalder.

I Matt. 24 og Mark. 13 hører vi Herrens store tale på Oliebjerget, hvor han besvarer spørgsmålet: »Hvad er tegnet på dit komme og verdens ende?« Svaret går i al korthed ud på, at det vil blive den frygteligste storm eller de frygteligste storme i menneskehedens historie i tiden inden hans komme.

Kan vi ikke alle se, at det blæser op til storm? Kan vi bekvemt og passivt nøjes med at konstatere dette?

Herren sagde: »Hvis nogen vil gå i mit spor, skal han fornægte sig selv og tage sit kors op og følge mig.« Bøn i Jesu navn indebærer altså selvfornegetelse og tagen sit kors op. Man må sige nej til noget for at få tid til bøn – nej til noget, som andre siger ja til uden betænkeligheder. Man må fornægte sig selv, hvis man mener noget alvorligt med sin bøn.

Det burde ikke være svært, thi hvad er større end at tale med Gud, den Almægtige, universets Herre, hvad kan sammenlignes dermed? Det kan ikke undre, at man ikke når det højeste uden en helhjertet indsats, under hvilken alt andet må underordnes. Bøn har med det højeste, et menneske kan være med til, at gøre. Kender man blot en smule til Guds majestæt, og har hans hellighed strejft ens ånd, da er det næsten ufatteligt, at han agter på mig, ja indbyder mig til at søge ham i bøn. Alt andet er i sammenligning hermed mindre væsentligt.

Bønnevagten er for *vor egen skyld*, for

menighedens skyld, for vort lands skyld – men fremfor alt for at ære Ham, universets Herre, der lader vor røst nå frem til sin trone.

Resultaterne

Hvad bønnerne udvirker er både åbenbart og skjult. Vil man forsøge at vise et vantro menneske, hvad bøn har udrettet, vil han trække på skulderen og afvise det. Man må tro på Gud for i tro på ham at kunne fatte, hvad bøn til ham udvirker. Det går nemlig over al forstand. Selv menigheden er alt for ofte skeptisk m.h.t. bønnens kraft.

For ham, der beder, er bønnerne afgørende for hans egen tilværelse. En afmatning i bønnerne, og hele hans liv mærkes straks deraf – uden at han måske selv mærker det lige med det samme.

Jeg begyndte denne artikel med spørgsmålet, hvad et menneske egentlig er; det er et væsen, der stiller spørgsmål og beder om svar. Hvordan lærer et menneske sig selv at kende? Kun gennem det grundlæggende bønnesvar, som frelsen er. Hvordan vokser et menneske i selverkendelse? Kun ved at vokse i Gudserkendelse, thi det er i hans lys, man ser sig selv. Men ingen vokser i kendskab til Gud uden gennem bøn. *Sadhu Sundar Singh* sagde: »Jeg har lært alt gennem bøn!«

Tilbring en time i bøn, og du lærer noget, som du aldrig kan lære på anden måde. Måske lærer du allerførst, hvor ringe du er, hvor mægtig afstanden mellem dig og helligheden er, hvor lidt du magter, når det drejer sig om åndeligt arbejde – men uden virkelig selverkendelse er alt vort arbejde for Gud en art mangesysleri i periferien.

Tilbring atter en time i bøn, og lidt efter lidt vendes der op og ned på alle dine forestillinger, thi du undgår ikke at få en bævende ånd inde i Det Allerselligste alene med Gud.

Jesus sagde: »Kunne I ikke våge en time med mig?« Det sagde han til dem, og det siger han til os. Det er også nu en skæbnetime, hvor mørket har magt. De kunne ikke; han fandt dem sovende, deres øjenlåg var tunge. Men han opgav dem ikke. Senere kunne de.

Du har måske også forsøgt, men du kunne ikke. Opgiv ikke, thi Herren har ikke opgivet dig. Ville det ikke være frygteligt, om Herren opgivende sagde: »Ham får jeg aldrig til at våge og bede, det kan jeg lige så godt opgive?«

Man lærer det lettest i ungdomsårene. Dog er der mange unge, der alligevel ikke lærer det – et ubeskriveligt tab. Hvad enten dine kammerater lærer det eller ej, så se til, at du lærer det. Vær en ener for Gud, men omtal ikke din bønnevagt. Lad

den ske i det skjulte!

Dog, har du en nær ven, du kan dele bønnevagten med, så gør det, thi to magter, hvad een ikke altid kan klare. Det var til tre disciple, Herren sagde: »Kunne I ikke våge en time med mig!«

To nære venner i Herren har altså hver sin bønnevagtstunde, som de imidlertid er fælles om. Det samme med to ægtefæller, der er forenede i Herren.

Der er imidlertid adskillige, der må være alene, når de våger i bøn. Ja, vi oplever alle nu og da, at vil vi våge og bede, må vi gøre det helt alene med Gud.

Ensomhed er på een gang en svaghed og en styrke. Kampen føles ofte voldsommere, når man er alene, men Gud kendes også endnu nærmere, når der ikke høres nogen anden røst end hans og min.

Åh, hvor læres der dybe lektier i ensomheden med Gud i en natstunde, hvor alt andet er faldet til ro, og evigheden gør sig gældende på en helt anden måde end i dagens larm!

Søvn er en vigtig del af menneskelivet, men der er tider, hvor dette ellers uundværlige må undværes, for at sjælen kan gribe det højeste.

Hvad bønnerne betyder for menigheden, for nationen, for hele verden, vil først evigheden afsløre. Profeten *Samuel* sagde: »Det være langt fra mig at synde ved at ophøre at bede for jer!«

Sejren ligger i udholdenheden. »Den, som holder ud indtil enden, skal blive frelst.« Den åndeligt ukyndige tror, at sejren ligger i synlige bønnesvar over hele fronten. Nej, menigheden kan ikke ved sin bøn afværge, at mørket tager til, at raseriet mod Herren og hans hellige vokser i vildskab, at der sker jordskælv her og der, og at rige rejser sig imod rige. Den kan heller ikke afværge martyriet. Deres bøn har en helt anderledes kraft; vel oplever Guds børn konkrete svar på bøn, alt efter Herrens vilje, men bønnens allerdybeste betydning ligger i, at den sætter dem, der våger og beder, i stand til ved Guds kraft at holde sejrende ud indtil enden.

Der er parallellitet imellem en kristens årvågenhed og hans bøn. Vi kan analysere tendenserne i tiden, pege på, hvor udviklingen bærer hen, o.s.v. – men ingen bilde sig ind, at klarsyn er lig med årvågenhed! Omsættes analysen ikke i en bøn, der svarer til analysens alvor, vidner det tværtimod om lunkenhed. Herren har ikke brug for kloge hoveder, men for brændende hjerter.

Den allerhøjeste

Jeg har talt om det allerhøjeste i tilværelsen: at en ringe skabning som jeg er kommet ind i et jeg-du-forhold til *Gud den Allerselligste*.

Det var under dette navn, *Melkisedek* velsignede *Abraham*, og det var under dette navn, Abraham afslog at tage imod så meget som en tråd eller en sandalrem af *Sodomas konge* (1. Mos. 14,18-24). Den, der kender Gud under dette navn, hjælper verden i dens nød, men lader sig aldrig belønne af verden.

Hvis *Den Allerselligste* berører vor ånd, gribes vi af bæven og uendelig taknemmelighed. Vor bøn bliver fyldt af tilbedelse. Vor tro vokser, så vi kan løfte vore øjne til de uoverkommelige vanskeligheders bjerge og sige: »Hvorfra kommer min hjælp?« og vi har selv svaret: »Min hjælp kommer fra HERREN, himmelens og jordens skaber« (Salme 121).

Han er *Den Allerselligste*. Han har skabt alt og givet alt dets nuværende form. Vort legeme er hans værk. Atomet ligeledes. Hans vælde kender ingen grænse. En dag omskaber han alt og giver det en ny form. Det gælder også vore legemer såvel som hele universet. Den livsform, vi nu er underlagt, gør det umuligt for Herren at vise sig synligt for os. Men dagen kommer, da alle skal se ham, som han er. Da undergår hele skabningen en forvandling ud af forkrænkeligheden, og vi bliver ham lige. Da bor Den Allerselligste, Gud selv, hos menneskene.

Da bliver det åbenbart, hvad et menneske er bestemt til at være: Guds fortrolige i et fuldt fortroligt jeg-du-fællesskab med ham.

Dette er bønnerne den vidunderligste forsmag på allerede her og nu. Bønnerne er som samtale med Den Allerselligste både det allerhøjeste, en kristen kan opleve, og det allerhøjeste, han kan udrette. Derfor går Herrens hellige bedende og tilbedende gennem livet og døden.

Konkret afslutning

Bøn er som nævnt den frigjorte viljes indsats på Guds viljes side. Bøn har altså med viljen at gøre. Den har yderst lidt med oplagthed at gøre. Derfor formaner vi til at bede uden at blive trætte, d.v.s. bede, også når trætheden eller uoplagtheden vil hindre os deri.

Bønnevagten står åben for ethvert Guds barn. Adskillige, der ikke har deres åndelige hjem, hvor jeg har mit, er med som ansvarshavende og vagthavende en bestemt dag- eller natstunde hver måned. Det er vi meget taknemmelige for. Selv *udlændinge* deltager i bønnevagten for *Danmark!*

Jeg har skrevet denne artikel under en følelse af, at vi overalt bør se til, at vi våger og beder af hele vort hjerte.

Du opfordres hermed til at træffe den viljebeslutning at tage din månedlige time i bønnevagten. Du kan som anført gøre

det med en nær ven. Ægtefæller kan tage to forskellige timer og være sammen om ansvaret og vagten.

Alle, der melder sig, vil inden nytår modtage et brev fra mig med oplysning om, hvornår de skal våge.

Man indmelder sig ved at udfylde nedenstående skema og indsende det til kontoret eller ved telefonisk at melde sig (09117321).

Jeg bønfalder HERREN, Gud den Almægtige, himmelens og jordens skaber,

om for Kristi skyld at forny os alle i denne ellefte time til at våge og bede, som han sagde til enhver!

Så kan vi bedre sige: »Kom, Herre Jesus, kom snart!«